

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1979-1980**

8 JANVIER 1980

Proposition de loi modifiant l'article 8, § 2, 8°, de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail

RAPPORT

**FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'EMPLOI, DU TRAVAIL ET DE LA
PREVOYANCE SOCIALE
PAR M. VAN DEN EYNDEN**

Votre Commission a examiné la présente proposition au cours de ses réunions du 12 juillet et des 4 et 11 décembre 1979.

L'auteur de la proposition déclare que le législateur de 1971 n'a plus tenu compte de la situation très spéciale du marin se trouvant dans un port étranger. Il signale que la Cour du travail d'Anvers a jugé totalement impossible que, sur la base de la législation actuelle, un accident survenu à un marin en territoire étranger soit considéré comme accident du travail. D'un point de vue humanitaire, pareille situation ne saurait se justifier, car c'est tout de même le navire qui est le domicile du marin lorsqu'il se trouve à l'étranger.

Il est d'une nécessité élémentaire de tenir compte des habitudes de vie particulières des travailleurs en question. Les partenaires sociaux, cela mérite d'être souligné, attachent énormément d'importance à la proposition et ils espèrent bien qu'elle donnera naissance à une mesure légale positive.

Ont participé aux travaux de la Commission :

Membres effectifs : MM. De Rore, président, Bury, Claeyss, Coen, Conrotte, De Clercq C., Deleeck, Delpérée, Mme Herman-Michielsens, MM. Houben, Humblet J., Kenens, Mainil, Meunier, Poulain, Mmes Remy-Oger, Staels-Dompas, MM. Vandenabeele, Vangeel, Vannieuwenhuyze, Van Ooteghem et Van den Eynden, rapporteur.

Membres suppléants : MM. Deconinck, De Rouck, Egelmeeers, Nutkewitz et Vergeylen.

R. A 11424*Voir :***Document du Sénat :**

110 (S.E. 1979) : N° 1 : Proposition de loi.

BELGISCHE SENAAAT**ZITTING 1979-1980**

8 JANUARI 1980

Voorstel van wet tot wijziging van artikel 8, § 2, 8°, van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

VERSLAG

**NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
TEWERKSTELLING, DE ARBEID EN DE
SOCIALE VOORZORG UITGEBRACHT
DOOR DE HEER VAN DEN EYNDEN**

Uw Commissie heeft het voorstel onderzocht tijdens haar vergaderingen van 12 juli, 4 en 11 december 1979.

De auteur van het voorstel verklaarde dat de wetgever van 1971 geen rekening meer heeft gehouden met de zeer bijzondere toestand van een zeeman die zich in een vreemde haven bevindt. Hij stipte aan dat het Arbeidshof te Antwerpen het totaal onmogelijk heeft geacht, op grond van de huidige wetgeving, een ongeval aan een zeeman in het buitenland overkomen als arbeidsongeval te bestempelen. Uit menselijk oogpunt is zulks onverantwoord want tenslotte is het schip toch de woning van de zeeman wanneer hij zich in den vreemden bevindt.

Het is gewoon noodzakelijk rekening te houden met de bijzondere leefgewoonten van de betrokken werknemers. Er moet onderstreept worden dat de sociale partners zeer veel belang hechten aan het voorstel en dat ze een positieve wettelijke regeling verwachten.

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen :

Vaste leden : de heren De Rore, voorzitter, Bury, Claeyss, Coen, Conrotte, De Clercq C., Deleeck, Delpérée, Mevr. Herman-Michielsens, de heren Houben, Humblet J., Kenens, Mainil, Meunier, Poulain, Mevrn. Remy-Oger, Staels-Dompas, de heren Vandenabeele, Vangeel, Vannieuwenhuyze, Van Ooteghem en Van den Eynden, verlaggever.

Plaatsvervangers : de heren Deconinck, De Rouck, Egelmeeers, Nutkewitz en Vergeylen.

R. A 11424*Zie :***Gedr. St. van de Senaat :**

110 (B.Z. 1979) : N° 1 : Voorstel van wet.

Son adoption ne créerait guère de problèmes financiers; ce sont surtout les aspects moraux qui importent. La proposition implique d'ailleurs le retour à une situation acquise dès avant la loi de 1971. Elle pourra en outre indiquer la voie d'une solution pour d'autres problèmes pendant dans des secteurs où un régime spécial pourrait également se justifier (par exemple, la navigation intérieure, les transports routiers, etc.).

Le Ministre de la Prévoyance sociale et des Pensions communique qu'une demande d'avis a été adressée au Comité de gestion du Fonds des accidents du travail en date du 15 juin 1979. Il demande que la discussion soit ajournée jusqu'au moment où l'on sera en possession de cet avis.

A première vue, il a eu l'impression d'une différence entre le commentaire donné par l'auteur et le texte même de la proposition. Il ne faut pas oublier que la vie dans les ports est une cause d'accidents. A partir de quel moment la loi doit-elle être applicable? Quelle sera la situation si un marin quitte la zone portuaire avec l'autorisation du capitaine?

L'auteur de la proposition répond que le texte actuel de la loi inclut les accidents survenus sur le chemin du travail. Il rappelle une fois encore que, dans un port étranger, le navire est le domicile du marin. Ce dernier peut quitter son « habitation » moyennant l'autorisation du capitaine.

Un membre pose les questions suivantes :

1. Que se passe-t-il à l'intérieur du pays : la situation en cas d'accident est-elle réglée pour le marin, qui en fait n'a pas de domicile fixe?

2. Qu'advient-il de tous ceux qui sont occupés à l'étranger pour le compte d'un employeur belge? Leurs déplacements y sont-ils couverts par la loi sur les accidents du travail?

3. Qu'en est-il de ceux dont le lieu de travail coïncide avec le domicile (par exemple, les travailleurs domestiques)? Que se passe-t-il si, par exemple, ils sortent le soir? Sont-ils alors couverts par la loi?

L'auteur de la proposition fait observer que tout marin doit avoir une adresse dans le pays. Par port étranger, on entend tout port qui n'est pas le port d'attache. Il ne faut pas perdre de vue qu'en raison de sa profession, le marin est continuellement en route et que la majeure partie de son activité professionnelle s'exerce à l'étranger. La loi de 1971 l'a privé d'un droit acquis.

Un commissaire souligne que le marin a généralement tendance à quitter le navire lorsqu'il se trouve dans un port étranger. Des « maisons du marin » ont d'ailleurs été créées afin de lui permettre de descendre à terre pour quelque temps. Comme le navire est son habitation, les risques inhérents au fait de le quitter doivent être couverts.

Le Ministre déclare qu'en réalité, la proposition vise à rendre au marin les avantages de la loi du 30 décembre 1929. On examinera le contenu des dispositions de cette législation et la manière dont elles étaient appliquées. Le but à atteindre est d'accorder aux marins les mêmes avantages qu'aux travailleurs et de leur rendre éventuellement ceux de la loi de 1929.

Er stellen zich geen grote financiële problemen dienaangaande; vooral de morele aspecten zijn van belang. Het voorstel impliceert trouwens dat men terugkeert naar een toestand welke vóór de wet van 1971 reeds verworven was. Het kan tevens een aanloop betekenen naar de oplossing van andere hangende problemen in sectoren waar een bijzondere regeling eveneens verantwoord zou kunnen zijn (b.v. de binnenvaart, het wegvervoer enz.).

De Minister van Sociale Voorzorg en Pensioenen verklaarde dat op 15 juni 1979 om het advies van het Beheerscomité van het Fonds voor Arbeidsongevallen werd verzocht. Hij vroeg dat de bespreking zou worden uitgesteld tot op het ogenblik dat dit advies beschikbaar is.

Op het eerste gezicht had hij de indruk dat er een verschil bestaat tussen de toelichting welke door de auteur werd verstrekt en de tekst van het voorstel. Men verlieze niet uit het oog dat het leven in de havens oorzaak van ongevallen is. Vanaf wanneer moet de wet gelden? Wat gebeurt er indien de zeeman het havengebied verlaat met de toestemming van de kapitein?

De auteur antwoordde dat in de huidige tekst de weg van en naar het werk vervat ligt. Hij herinnerde er nog eens aan dat het schip in een vreemde haven de woonplaats van de zeeman is. Deze laatste mag mits toelating van de kapitein zijn « woning » verlaten.

Een lid stelde volgende vragen :

1. Wat gebeurt er in het binnenland : is de ongevalsituatie geregeld bij een zeeman die in feite geen vaste woonplaats heeft?

2. Wat gebeurt er met al degenen die voor rekening van een Belgische werkgever in het buitenland tewerkgesteld zijn? Zijn hun verplaatsingen aldaar gedekt door de wet op de arbeidsongevallen?

3. Hoe staat het met degenen wier werkplaats en woonplaats identiek zijn (b.v. het huispersoneel). Wat gebeurt er indien ze b.v. 's avonds ergens heen gaan? Zijn ze dan gedekt?

De auteur liet opmerken dat iedere zeeman een thuisadres moet hebben. Onder vreemde haven wordt verstaan elke haven welke niet de thuishaven is. Men verlieze niet uit het oog dat de zeeman beroepshalve voortdurende onderweg is en voor het grootste deel van zijn beroepsleven in het buitenland verblijft. De wet van 1971 heeft aan de zeeman een verworven recht ontnomen.

Een commissaris onderstreepte dat de zeeman over het algemeen de neiging heeft om het schip te verlaten wanneer het zich in vreemde havens bevindt. Er werden zeemanshuizen opgericht om de zeeman toe te laten het schip gedurende enkele tijd te kunnen verlaten. Vermits het schip de woning is, moeten de risico's welke verbonden zijn aan het verlaten van het schip gedekt worden.

De Minister verklaarde dat het voorstel in feite tot doel heeft de voordelen van de wet van 30 december 1929 aan de zeeman terug te geven. Er zal worden nagegaan welke de bepalingen van die wetgeving waren en hoe ze werden toegepast. De bedoeling moet zijn aan zeelieden dezelfde voordelen toe te kennen als aan de andere werknemers en hun eventueel de voordelen van de wet van 1929 terug te geven.

Au cours d'une réunion suivante, le Ministre de la Prévoyance sociale donne lecture d'une lettre du Ministre de l'Emploi et du Travail d'où il ressort que, lors de la réunion de la Commission paritaire pour la marine marchande en date du 30 octobre 1979, aussi bien les représentants des employeurs que ceux des travailleurs ont émis à l'unanimité un avis favorable sur la proposition. Comme le Comité de gestion du Fonds des accidents du travail n'a pas encore donné son avis, le Ministre demande que la discussion soit à nouveau ajournée.

La Commission décide à l'unanimité de remettre le vote à huitaine.

A la réunion du 11 décembre 1979, le Ministre signale qu'il n'a toujours pas reçu l'avis du Fonds des accidents du travail. Il demande une fois de plus l'ajournement du vote, ce qu'il justifie en faisant observer que la loi du 25 avril 1963 sur la gestion des organismes d'intérêt public de sécurité sociale et de prévoyance sociale l'oblige à recueillir l'avis des organes compétents sur tout avant-projet de loi ou d'arrêté royal ayant trait à la gestion paritaire.

Un membre fait observer que la loi précitée ne prévoit pas d'avis sur les propositions de loi. En outre, elle dispose que les avis doivent être donnés dans le délai d'un mois ou même dans les dix jours si le Ministre le demande (voir art. 15). Or, ces délais sont déjà largement dépassés. La Commission a d'ailleurs émis à l'unanimité un avis favorable, qui a assurément autant de valeur que l'avis éventuel du Fonds des accidents du travail.

Plusieurs commissaires insistent pour que la proposition soit mise aux voix, faisant valoir que l'avis en question pourra encore être fourni au moment de la discussion à la Chambre des Représentants.

L'article unique a été adopté par 13 voix et 1 abstention.

**

Si la proposition devient loi, l'article 8 de la loi du 10 avril 1971 devra se lire comme suit :

« Article 8. — § 1er. Est également considéré comme accident du travail l'accident survenu sur le chemin du travail.

Le chemin du travail s'entend du trajet normal que le travailleur doit parcourir pour se rendre de sa résidence au lieu de l'exécution du travail, et inversement.

Le travailleur est réputé se trouver également au lieu du travail lorsque, notamment :

1° il y accomplit, même en dehors des heures de travail, une mission en qualité de délégué syndical ou de représentant des travailleurs, avec l'autorisation expresse ou tacite de l'employeur;

2° il assiste à une réunion du conseil d'entreprise ou du comité de sécurité;

3° il assiste, avec l'autorisation expresse ou tacite de l'employeur, à des cours de formation qui ont lieu pendant les heures normales de travail.

Tijdens een volgende vergadering las de Minister van Sociale Voorzorg een brief voor van de Minister van Tewerkstelling en Arbeid waaruit blijkt dat tijdens de vergadering van het Paritair Comité voor de Koopvaardij van 30 oktober 1979, zowel door de werkgevers- als door de werknemers-afvaardiging een eenparig gunstig advies over het voorstel werd uitgebracht. Vermits het beheerscomité van het Fonds voor Arbeidsongevallen het gevraagde advies nog niet had verstrekt, vroeg de Minister de verdere bespreking te verdagen.

Uw Commissie besliste eenparig de stemming acht dagen uit te stellen.

Tijdens de vergadering van 11 december 1979 deelde de Minister mede dat het advies van het Fonds voor Arbeidsongevallen nog steeds niet in zijn bezit was. Hij vroeg opnieuw de stemming uit te stellen en liet ter verantwoording ervan opmerken, dat de wet van 25 april 1963 betreffende het beheer van de instellingen van openbaar nut voor sociale zekerheid en sociale voorzorg hem de verplichting oplegt over elk voorontwerp van wet of koninklijk besluit, dat met het paritair beheer te maken heeft, het advies van de bevoegde organen in te winnen.

Een lid liet opmerken dat in vermelde wet niets gezegd wordt over adviezen aangaande wetsvoorstellen. Daarenboven staat in de wet dat de adviezen binnen de maand moeten verstrekt worden en zelfs binnen de 10 dagen wanneer de Minister zulks vraagt (zie art. 15). Welnu, genoemde termijnen zijn reeds lang verstreken. Het advies van het Paritair Comité is trouwens eenparig in gunstige zin uitgebracht en bezit ongetwijfeld even veel waarde als een eventueel advies van het Fonds voor Arbeidsongevallen.

Van diverse zijden werd op een stemming aangedrongen, waarbij werd onderstreept dat het advies in kwestie nog tijdens de bespreking in de Kamer van Volksvertegenwoordigers kan verstrekt worden.

Het enig artikel werd aangenomen met 13 stemmen bij 1 onthouding.

**

Indien dit voorstel wet wordt, zal artikel 8 van de wet van 10 april 1971 als volgt moeten gelezen worden :

« Artikel 8. — § 1. Wordt eveneens als arbeidsongeval aangezien het ongeval dat zich voordoet op de weg naar en van het werk.

Onder de weg naar en van het werk wordt verstaan het normale traject dat de werknemer moet afleggen om zich van zijn verblijfplaats te begeven naar de plaats waar hij werkt, en omgekeerd.

De werknemer wordt geacht zich eveneens op de plaats waar hij werkt te bevinden, wanneer hij onder meer :

1° aldaar, zelfs buiten de arbeidsuren, met de uitdrukkelijke of stilzwijgende toelating van de werkgever een opdracht als vakbondsafgevaardigde of vertegenwoordiger van de werknemers vervult;

2° een vergadering van de ondernemingsraad of het veiligheidscomité bijwoont;

3° met de uitdrukkelijke of stilzwijgende toelating van de werkgever vormingslessen bijwoont welke tijdens de normale arbeidsuren plaatshebben.

Le trajet de la résidence au lieu du travail commence dès que le travailleur franchit le seuil de sa résidence principale ou secondaire et finit dès qu'il en franchit de nouveau le seuil.

§ 2. Est assimilé au chemin du travail, le trajet parcouru :

1° du lieu du travail vers le lieu où il prend ou se procure son repas et inversement;

2° de son lieu de travail à l'endroit où il suit des cours en vue de sa formation professionnelle et de cet endroit à sa résidence;

3° du lieu où il travaille en exécution d'un contrat de louage de travail avec un employeur, au lieu où il travaillera en exécution d'un contrat de louage de travail avec un autre employeur;

4° pour se rendre de l'endroit où il travaille au lieu où il perçoit en espèces tout ou partie de sa rémunération ou du montant qui y correspond, et inversement;

5° pour chercher un nouvel emploi pendant le délai de préavis, dans les limites fixées par la législation sur les contrats de louage de travail et avec l'autorisation de l'employeur;

6° pour se rendre, même en dehors des heures de travail, de sa résidence ou du lieu où il a repris du travail, chez son précédent employeur afin de remettre ou de recevoir des documents prescrits par la législation sociale, des vêtements ou des outils, et inversement;

7° du lieu d'embauchage au lieu d'exécution du travail pour les travailleurs occupés par des entreprises de chargement, déchargement et manutention des marchandises dans les ports, débarcadères, entrepôts et stations et des employeurs s'occupant de réparation de bateaux, lorsqu'il n'y a pas de contrat préalablement conclu;

8° par les marins en vue de leur enrôlement, du bureau d'embauchage pour marins au commissariat maritime et, de même, pour se rendre d'un endroit quelconque en territoire étranger au navire et inversement, auquel cas il y a lieu de tenir compte des conditions locales et des risques propres au milieu portuaire étranger où l'accident s'est produit, et pour autant que le marin a été autorisé par le commandement du navire à quitter celui-ci;

9° du lieu où le travailleur à domicile œuvre à façon des matières premières ou des produits partiellement achevés qu'un employeur lui a confiés au lieu où il prend ou délivre ces matières ou produits, et inversement. »

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité des 17 membres présents.

Le Rapporteur,
J. VAN DEN EYNDEN.

Le Président,
A. DE RORE.

Het traject van of naar de verblijfplaats begint zodra de werknemer de dorpel van zijn hoofd- of tweede verblijf verlaat en eindigt zodra deze weer overschreden wordt.

§ 2. Met weg naar en van het werk wordt gelijkgesteld het traject afgelegd :

1° van de plaats waar hij werkt naar de plaats waar hij zijn eetmaal neemt of het zich aanschafft, en omgekeerd;

2° van de plaats waar hij werkt naar de plaats waar hij leergangen volgt met het oog op zijn beroepsopleiding en van die plaats naar zijn verblijfplaats;

3° van de plaats waar hij werkt in uitvoering van een arbeidsovereenkomst met een werkgever, naar de plaats waar hij zal werken in uitvoering van een arbeidsovereenkomst met een andere werkgever;

4° van de plaats waar hij werkt naar de plaats waar hij zijn loon of het daarmee overeenstemmende bedrag in specie geheel of gedeeltelijk int, en omgekeerd;

5° om tijdens de opzeggingstermijn, binnen de grenzen vastgesteld door de wetgeving op de arbeidsovereenkomsten en met toestemming van de werkgever een nieuwe betrekking te zoeken;

6° om zich, zelfs buiten de werkuren, van zijn verblijfplaats of van de plaats waar hij weer aan het werk is naar zijn vroegere werkgever te begeven met het oog op het afgeven of het afhalen van bescheiden opgelegd door de sociale wetgeving, klederen of werkgerief, en omgekeerd;

7° van de aanwervingsplaats naar de plaats waar het werk dient te worden uitgevoerd door de werknemer in dienst van ondernemingen voor het laden, lossen en behandelen van waren in de havens, in de opslagplaatsen en de stations en van de werkgevers die zich bezighouden met scheepsherstelling, als vooraf geen arbeidsovereenkomst is gesloten;

8° door de zeelieden met het oog op hun aanmonstering van het aanwervingsbureau voor zeelieden naar het waterschoutsbamt en tevens, om zich van gelijk welke plaats aan de wal in het buitenland naar het schip en omgekeerd te begeven, waarbij rekening dient gehouden met de plaatselijke toestanden en de risicofactor van het buitenlands havenmilieu waar het ongeval zich heeft voorgedaan, en voor zover de zeeman de toelating van de scheepsleiding had om het schip te verlaten;

9° van de plaats waar de huisarbeider grondstoffen of gedeeltelijk afgewerkte produkten bewerkt die een werkgever hem heeft toevertrouwd naar de plaats waar hij die grondstoffen of produkten afhaalt of aflevert, en omgekeerd. »

Dit verslag is met eenparigheid goedgekeurd door de 17 aanwezige leden.

De Verslaggever,
J. VAN DEN EYNDEN.

De Voorzitter,
A. DE RORE.